

Sygn. akt I C 336/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Sidyk

Protokolant: Mateusz Kmieć

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2016 roku w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. B.

przeciwko B. K.

o zapłatę

na skutek zarzutów pozwanej B. K. od nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 21 czerwca 2016 roku wydanego w postępowaniu nakazowym w sprawie o sygnaturze akt I Nc (...)

1. uchyla nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 21 czerwca 2016 roku wydany w postępowaniu nakazowym w sprawie I Nc (...) w całości;
2. powództwo oddala;
3. zasądza od powoda T. B. na rzecz pozwanej B. K. kwotę 7 200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IC 336/16

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w postępowaniu nakazowym w dniu 18 marca 2016r. powód T. B. wystąpił o zasądzenie od pozwanej B. K. kwoty 168 210 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 maja 2015r. oraz o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że dochodzi należności z weksła, który nabył na podstawie indosu dokonanego na jego rzecz przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w C. (k.- 2).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w sprawie I Nc (...) w dniu 21 czerwca 2016r. Sąd Okręgowy w Częstochowie nakazał pozwanej B. K., aby zapłaciła powodowi T. B. kwotę 168 210 zł wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 8% w stosunku rocznym od dnia 19 maja 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r., a od dnia 1 stycznia 2016r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości 7% w stosunku rocznym i kolejnymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty – w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłaty albo wniosła w tymże terminie zarzuty. Ponadto, Sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądowi

Okręgowego w Częstochowie od pozwanej kwotę 2 103 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, których powód nie miał obowiązku uiścić (k.- 20).

W ustawowym terminie pozwana wniosła zarzuty od nakazu zapłaty z dnia 21 czerwca 2016r., zaskarżając ów nakaz w całości i wnosząc o uchylenie nakazu zapłaty, oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana zarzuciła, że weksel, którym posługuje się powód jest wekslem wystawionym przez nią na rzecz (...) Spółki z o.o. jako weksel gwarancyjny, zabezpieczający udzieloną na jej rzecz pożyczkę w kwocie 1 000 zł. Przedmiotowa pożyczka została w całości przez pozwaną spłacona, a weksel ją zabezpieczający nigdy nie został pozwanej zwrócony. Pozwana wskazała, że weksel ten był przedmiotem rozpoznania w postępowaniu cywilnym przed Sądem Rejonowym w Częstochowie w sprawie o sygn. akt XII C (...) wywołanym pozwem o wydanie weksła wniesionym przez pozwaną w niniejszej sprawie, w którego toku Sąd postanowieniem dokonał zabezpieczenia powództwa poprzez zakaz zbywania i indosowania weksła, natomiast wyrokiem z dnia 30 czerwca 2016 roku nakazał (...) Spółce z o.o. w C. wydanie pozwanej weksła in blanco wraz z deklaracją wekslową, podpisanego i wręczonego przy zawarciu umowy pożyczki z dnia 12 listopada 2013 roku. Pozwana wskazała również, że kwota znajdująca się na wekslu odpowiada w istocie kwocie kary umownej, jakiej (...) Spółka z o.o. żądało z tytułu rzekomego naruszenia przez pozwaną umowy zlecenia z dnia 2 czerwca 2011 roku (błędnie oznaczonej w wezwaniu do zapłaty jako umowa z dnia 27 kwietnia 2012 roku) oraz naruszenia umowy o zakazie działalności konkurencyjnej stanowiącej integralną część umowy zlecenia. Pozwana zarzuciła brak podstaw do naliczenia kary umownej oraz podkreśliła, że weksel zabezpieczający wszelkie roszczenia (...) Spółki z o.o. (wcześniej działającego pod firmą (...) Spółka z o.o.) z tytułu wskazanej umowy zlecenia został jej zwrócony w siedzibie firmy w dniu 2 kwietnia 2014 roku. Remitent weksła in blanco, o który chodzi w niniejszej sprawie, wykorzystał go zatem w sposób nieuprawniony dochodząc wierzytelności, której posiadany przez niego weksel nigdy nie zabezpieczał. Z ostrożności pozwana podniosła zarzut, że powód winien dołożyć należytej staranności i zbadać, jaką wierzytelność zbywany weksel in blanco zabezpiecza i czy ona w ogóle istnieje, nadto powód miał świadomość, iż nabywa weksel, który nie został zapłacony, pomimo że termin jego płatności już minął, co powinno wzbudzić jego ostrożność zwłaszcza w kontekście istnienia ewentualnych zarzutów, jakimi może dysponować pozwana co do zobowiązania z weksła i wynikających ze stosunku podstawowego, jak również co do prawidłowości wypełnienia weksła in blanco. Zaniedbania powoda w tym zakresie należy rozpatrywać w kategorii działania na szkodę dłużnika. Pozwana podniosła także, iż indos na rzecz powoda w niniejszej sprawie miał charakter indosu powierniczego w celu inkasa. W takiej sytuacji brak podstaw do ochrony indosatariusza, skoro ostatecznie skutki tego indosu, zgodnie z wolą stron umowy indosu, mają powstać nie w sferze praw indosatariusza, lecz indosanta. W związku z tym, indosatariusz nie jest w tym stosunku osobą, której interesy wymagają ochrony w ramach ochrony bezpieczeństwa obrotu wekslowego i także indosant nie jest osobą trzecią w odniesieniu do stron stosunku podstawowego, z którego dłużnik wekslowy wywodzi zarzuty. Nie ma zatem podstaw do stosowania ochrony z art. 10 i 17 Prawa wekslowego (k.- 26-36).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 2 czerwca 2011r. doszło do zawarcia pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji z siedzibą w C. (jako Zleceniodawcą) a pozwaną B. K. (jako Zleceniobiorcą) umowy zlecenia wykonania czynności związanych z działalnością Spółki (Zleceniodawcy) w zakresie udzielania pożyczek w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego, w tym między innymi: pozyskiwania klientów w celu udzielenia pożyczki, weryfikacji zdolności klientów do spłaty i zasadności udzielenia pożyczki, zawierania w imieniu i na rzecz zleceniodawcy umów pożyczek, wypłaty gotówki klientom, którzy zawarli umowę pożyczki, przyjmowania i wpłaty do kasy zleceniodawcy rat pożyczek zwracanych przez klientów, którzy zawarli umowę pożyczki, w terminie 5 dni roboczych od momentu ich odebrania od klientów, prowadzenia dokumentacji dotyczącej udzielanych pożyczek oraz przyjmowanych rat spłaty, przekazywania zleceniodawcy wymaganych dokumentów, aktywnej reklamy działalności zleceniodawcy i powstrzymywania się w czasie trwania umowy od świadczenia działalności konkurencyjnej na rzecz jakiegokolwiek podmiotu, jak i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

W § 4 ust. 3 strony przewidziały zapłatę przez zleceniobiorcę kary umownej w wysokości dwukrotności kwoty pożyczki, przy której zawarciu lub spłacie doszło do zaistnienia nieprawidłowości wskazanych w ust. 2 § 4 umowy, tj. wykorzystywanie kwot pożyczek lub rat spłacanych przez klientów we własnych celach, zawieranie porozumień z klientami co do wykorzystania udzielonych pożyczek również na cele zleceniobiorcy, fałszowanie dokumentów, brak weryfikacji danych osobowych, nieprawdziwe poświadczenia autentyczności podpisów, nieprzekazywanie gotówki zleceniodawcy w terminie, nieterminowe wypłaty pożyczek na rzecz klientów, zawieranie umów pożyczek z klientami, którzy nie dają jakiegokolwiek gwarancji ich spłaty, brak prowadzenia lub niewłaściwe prowadzenie dokumentacji własnej działalności oraz naruszenie regulaminu i powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Zgodnie z § 6 umowy, umowa została zawarta na czas nieokreślony i może zostać rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia.

W tym samym dniu, tj. 2 czerwca 2011r., (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji z siedzibą w C. i pozwana B. K. zawarły umowę o zakazie działalności konkurencyjnej (stanowiącą integralną część uprzednio zawartej umowy zlecenia), na mocy której w okresie współpracy ze Spółką B. K. zobowiązała się do nieprowadzenia jakiegokolwiek działalności sprzecznej z interesem Spółki, w szczególności do niepodejmowania jakiegokolwiek pracy na podstawie umów o pracę lub innego stosunku prawnego na rzecz podmiotów prowadzących działalność konkurencyjną. Strony ustaliły również, że zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej będzie obowiązywać przez 6 miesięcy po ustaniu stosunku pracy. W pkt. 8 umowy strony między innymi postanowiły, że w przypadku niedotrzymania przez Przedstawiciela po rozwiązaniu stosunku pracy jakiegokolwiek zobowiązania zawartego w umowie zapłaci on na rzecz Spółki karę umowną w wysokości 10 000 zł lub jej wielokrotność w przypadku udowodnienia większych strat.

Zabezpieczeniem ewentualnych należności w stosunku do (...) Spółka z o.o. w C. był weksel in blanco wystawiony przez pozwaną B. K..

29 marca 2013r. strony zawarły aneks do umowy zlecenia z dnia 2 czerwca 2011r., na podstawie którego z dniem jego zawarcia ulega zmianie nazwa firmy Zleceniodawcy – na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C..

20 marca 2014r. B. K. wypowiedziała umowę zlecenia z dnia 2 czerwca 2011r. 9 kwietnia 2014r. w siedzibie Spółki (...) doszło do spotkania pozwanej z Prezesem Zarządu Spółki R. H., w trakcie którego strony dokonały rozliczenia w związku z wypowiedzeniem umowy i zakończeniem współpracy. R. H. zwrócił pozwanej niewypełniony blankiet weksla in blanco wystawiony przez nią przy zawieraniu umowy zlecenia i dokument deklaracji wekslowej. Zarówno w trakcie obowiązywania umowy zlecenia, jak i bezpośrednio po jej rozwiązaniu, Zleceniodawca nie miał zastrzeżeń do jakości usług i wykonywanych czynności przez B. K..

Pismem z dnia 1 kwietnia 2015r. (...) Spółka z o.o. w C. wezwało pozwaną B. K. do zapłaty kary umownej w wysokości 168 210 zł w związku z naruszeniem § 2 i § 4 umowy zlecenia oraz w związku z naruszeniem pkt 2 umowy o zakazie działalności konkurencyjnej, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania. Spółka poinformowała, że w przypadku braku dobrowolnej wpłaty będzie uprawniona do wypełnienia wystawionego przez pozwaną weksla.

W piśmie z dnia 14 kwietnia 2015r. pozwana B. K. odmówiła zapłaty kwoty 168 210 zł, podnosząc że wzywający, jedynie ogólnikowo wskazał podstawy żądania zapłaty kary umownej, nie przedstawiając jakichkolwiek okoliczności, które uzasadniałyby jej naliczenie w podanej wysokości, w szczególności nie wskazał przedmiotowych elementów koniecznych do przypisania jakiegokolwiek odpowiedzialności, w tym wykazania szkody, zawinionego działania osoby zobowiązanej do jej naprawienia oraz adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem osoby odpowiedzialnej a powstałą szkodą. Pozwana wskazała również, że nie jest możliwym wypełnienie weksla wystawionego przez nią na rzecz Spółki, a zabezpieczającego zawartą w dniu 2 czerwca 2011r. umowę zlecenia albowiem jest ona w posiadaniu dokumentu weksla in blanco, który został jej zwrócony w związku z zakończeniem współpracy ze Spółką, po rozwiązaniu umowy w kwietniu 2014r.

/ **dowód:** odpis umowy zlecenia z dnia 2.06.2011r. (k.- 42-43), odpis umowy o zakazie działalności konkurencyjnej (k.- 44-45), odpis aneksu do umowy zlecenia z dnia 29.03.2013r. (k.- 46), odpis deklaracji wystawcy weksla (k.-49), odpis wezwania do zapłaty z dnia 1.04.2015r. (k.- 41), odpis odpowiedzi na wezwanie do zapłaty (k.- 47-48), zeznania świadka G. L. (nagranie, adnotacje k.-166-167), zeznania świadka I. G. (nagranie, adnotacje k.-167-168), zeznania świadka R. R. (nagranie, adnotacje k.-168), zeznania pozwanej (nagranie, adnotacje k.- 169-170) /.

W dniu 12 listopada 2013r. pozwana B. K. zawarła ze (...) Spółką z o.o. w C. umowę pożyczki nr (...), na podstawie której Spółka pożyczyła pozwanej kwotę 1 050 zł, płatną w 45 ratach w kwotach po 45 zł 86 gr, przy czym ostatnia rata w kwocie 46 zł 18 gr. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki był weksel in blanco wystawiony przez pozwaną B. K..

Całkowita spłata pożyczki nastąpiła w dniu 1 września 2014r. Po dokonanej spłacie pozwana kilkakrotnie podejmowała bezskuteczne próby skontaktowania się z Prezesem Spółki w celu zwrotu dokumentu weksla in blanco. Pismem z dnia 20 kwietnia 2015r., skierowanym do (...) Spółki z o.o. w C., pozwana wezwała Spółkę do zwrotu w terminie 7 dni weksla wraz z deklaracją wekslową, który był zabezpieczeniem spłaconej umowy pożyczki oraz weksli z wcześniejszych pożyczek bądź do zwrotu protokołu z ich komisyjnego zniszczenia.

W pozwie wniesionym w dniu 8 kwietnia 2016r. do Sądu Rejonowego w Częstochowie B. K. wystąpiła przeciwko (...) Spółce z o.o. w C. o zwrot weksla in blanco, stanowiącego zabezpieczenie umowy pożyczki nr (...) z dnia 12 listopada 2013r. wobec jej całkowitej spłaty z dniem 1 września 2014r.

Postanowieniem z dnia 10 maja 2016r., wydanym w sprawie XIIC (...), Sąd Rejonowy w Częstochowie zabezpieczył powództwo B. K. przeciwko (...) Spółce z o.o. w C. o zwrot weksla poprzez ustanowienie zakazu zbywania i indosowania weksla in blanco podpisanego przez powódkę przy zawieraniu umowy z dnia 12 listopada 2013r.

Prawomocnym wyrokiem zaocznym, wydanym w dniu 30 czerwca 2016r. w sprawie XIIC (...), Sąd Rejonowy w Częstochowie nakazał pozwanemu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w C., aby wydał powódce B. K. weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową podpisaną i wręczony przy zawarciu umowy pożyczki nr (...) z dnia 12 listopada 2013r. pomiędzy powódką i pozwanym

/ **dowód:** dokumenty znajdujące się w aktach Sądu Rejonowego w Częstochowie sygn. akt XIIC (...) – pozew o zwrot weksla z załącznikami (k.- 2-9), pismo z dnia 29.04.2016r. z załącznikami (k.- 14-18), postanowienie z dnia 10.05.2016r. (k.- 20), wyrok zaoczny z dnia 30.06.2016r. (k.- 39); zeznania pozwanej (nagranie, adnotacje k.-169-170) /.

Powód T. B. od 1 września 2000r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą T. B. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) z siedzibą w K. o charakterze usługowym w zakresie pośrednictwa pieniężnego.

7 maja 2015r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w C. uzupełniło weksel in blanco wystawiony przez B. K. na kwotę 168 210 zł i opatrzyło go terminem płatności na dzień 18 maja 2015r.

19 maja 2015r. remitent, w imieniu którego działał Prezes Zarządu Spółki R. H. dokonał indosu weksla na rzecz T. B.

/ **dowód:** zaświadczenie z CEIDG (k.- 3), weksel (w depozycie sądowym, odpis k.-10) /.

W tym stanie rzeczy Sąd zważył, co następuje:

Powód T. B. opiera swoje żądanie na zobowiązaniu wekslowym.

Na wstępie przypomnieć należy, że weksel in blanco może być środkiem zabezpieczenia wiarygodności wynikających z różnych stosunków prawnych. Wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem umowy prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy. Zobowiązanie wekslowe z takiego weksla ma samodzielny, abstrakcyjny charakter i jest niezależne od podstawy prawnej jego zaciągnięcia. Posiadaczowi weksla, który jest pierwszym wierzycielem (remitentem), przysługuje w stosunku do wystawcy zarówno roszczenie ze stosunku

podstawowego, jak i z weksla, jednak może on tylko raz uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności i do niego należy wybór roszczenia. Wygaśnięcie stosunku podstawowego uniemożliwia dochodzenie wierzytelności wekslowej, a wygaśnięcie zobowiązania wekslowego, w sposób prowadzący do zaspokojenia wierzyciela, powoduje wygaśnięcie zabezpieczonej wekslem wierzytelności. W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem – w braku skutecznych zarzutów wekslowych – przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Może zatem kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Jeżeli weksel in blanco zostanie wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem, zobowiązanie wekslowe osoby, która go wystawiła, nie powstanie, co osoba ta może zarzucić odbiorcy weksla bez żadnych ograniczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2016r., V CSK 314/15, LEX nr 2026403).

Możliwość powoływania się, obok zarzutów formalnych dotyczących treści weksla (tzw. zarzutów obiektywnych), na zarzuty osobiste (subiektywne) wynikające ze stosunku podstawowego będącego przyczyną prawną zobowiązania wekslowego, dotyczy zasadniczo jedynie sporu pomiędzy wystawcą weksla własnego in blanco a remitentem. Natomiast w wypadku sporu pomiędzy posiadaczem weksla niebędącym remitentem a wystawcą weksla własnego mają zastosowanie ograniczenia wynikające z art. 10 i 17 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936r. – Prawo wekslowe (tekst jedn. – Dz.U. z 2016r., poz. 160), które aktualizują się w chwili przeniesienia weksla na zasadach prawa wekslowego.

W niniejszej sprawie roszczenie powoda T. B. oparte było na wekslu in blanco wystawionym przez pozwaną B. K. na rzecz pierwszego remitenta (...) Spółki z o.o. w C. (poprzednia firma (...) Spółka z o.o.) jako zabezpieczenie umowy zlecenia z dnia 2 czerwca 2011r. łączącej pozwaną z tą Spółką. Wprawdzie powód wprost w pozwie nie określa tego stosunku podstawowego, to fakt ten jednoznacznie wynika z przedstawionego materiału dowodowego, w szczególności z zeznań pozwanej (k.- 169-170), wezwania remitenta z dnia 1.04.2015r. (k.- 41) i weksla (k.- 10). Po uzupełnieniu weksel ten został zbyty przez pierwszego remitenta (w/w Spółkę) w drodze indosu na rzecz powoda.

Stosownie do art. 10 prawa wekslowego, jeżeli weksel, niepełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zaślaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Z kolei w myśl art. 17 prawa wekslowego osoby, przeciw którym dochodzi się praw z weksla, nie mogą wobec posiadacza zaślaniać się zarzutami, opartymi na swych stosunkach osobistych z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika.

Zatem pozwana chcąc zwolnić się od odpowiedzialności wekslowej powinna w pierwszej kolejności wykazać, że powód nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa lub też, że powód nabywając weksel działał świadomie na szkodę dłużnika. Zła wiara nabywcy zachodzi, jeżeli wiedział on, że weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. Ze złą wiarą zostało zrównane rażące niedbalstwo, które zachodzi wówczas, gdy nabywca przy dołożeniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o nieprawidłowym wypełnieniu weksla i zaniedbał zasięgnięcia w tej sprawie informacji u osoby podpisanej na wekslu (por. Adam Szpunar, „Komentarz do prawa wekslowego i prawa czekowego”, Warszawa 1994, str. 53; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 lutego 2013r., I ACa 1133/12, LEX nr 1311976).

Oceniając całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, uznać należy, że powołane przez pozwaną twierdzenia i okoliczności mające na celu wykazanie wadliwości nabycia weksla przez powoda dają asumpt do przyjęcia, że przy jego nabyciu dopuścił się co najmniej rażącego niedbalstwa.

Przede wszystkim podkreślić należy, że w świetle poczynionych ustaleń fakt nieprawidłowego uzupełnienia weksla przez pierwszego remitenta, tj. (...) Spółka z o.o. w C. nie budzi jakiegokolwiek wątpliwości. Podmiot ten (indosant) miał obowiązek zwrócić pozwanej weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową podpisany i wręczony przy zawarciu umowy pożyczki z dnia 12 listopada 2013 roku pomiędzy nim a pozwaną. Nieuzupełniony weksel będący w posiadaniu remitenta powinien być przez niego zwrócony dłużnikowi B. K. albowiem stosunek, który zabezpieczał (pożyczka)

wygaśł wobec jego spełnienia. Zatem remitentowi nie przysługiwało uprawnienie do uzupełnienia tego weksła i dalszego go indosowania. Natomiast dokument weksła in blanco stanowiącego zabezpieczenie ewentualnych roszczeń (...) Spółki z o.o. w C. wobec pozwanej B. K. wynikających z umowy zlecenia z dnia 2 czerwca 2011r. został zwrócony pozwanej (wraz z deklaracją wekslową) po rozwiązaniu umowy w kwietniu 2014r.

Zauważyć należy, że powód od kilkunastu lat prowadzi działalność gospodarczą o profilu szeroko rozumianych usług finansowych (pośrednictwa pieniężnego), w tym windykacji wierzytelności wekslowych. Tym samym ocena jego postępowania winna być dokonywana z uwzględnieniem nie tylko ogólnej, przeciętnej świadomości biznesowej (prawnej) tzw. zwykłego obywatela, ale wiedzy i doświadczenia osoby profesjonalnie trudniącej się pośrednictwem pieniężnym, w tym także związanym z obrotem weksli (k.-8), a co winno skłaniać go do podjęcia niezbędnych aktów staranności przy dokonywaniu poszczególnych czynności prawnych. Chodzi przede wszystkim o przedsięwzięcie czynności podstawowych, jakimi przy nabywaniu weksła gwarancyjnego, wystawionego in blanco, a następnie wypełnionego i przenieszonego przez indos na kolejnego nabywcę, było sprawdzenie dokumentów związanych z wystawieniem weksła przez dłużnika, w tym stosownej umowy i porozumienia wekslowego. Powód czynności tych zaniechał albowiem gdyby podjął starania zapoznania się z właściwymi dokumentami to, w związku z uprzednim zwrotem pozwanej weksła in blanco i deklaracji wekslowej dot. roszczeń z umowy zlecenia z dnia 2.06.2011r. oraz zakończeniem współpracy między remitentem i pozwaną, musiałyby nasunąć się mu wątpliwości co do prawidłowości wypełnienia weksła (niemożność przedstawienia stosownych dokumentów, przedstawienie dokumentów, z których wynikają inne kwoty), a to z kolei winno skłonić nabywcę, aby dowiedział się u osoby na wekslu podpisanej, czy weksel wypełniono zgodnie z zawartym porozumieniem. Jako zaś osoba „zawodowo” uczestnicząca w obrocie weksłami (trudniąc się wierzytelnościami wekslowymi) domniemywać należy, że miał wiedzę o ograniczonych środkach obrony dłużnika i tym bardziej powinien dążyć do wyjaśnienia kwestii prawidłowości wypełnienia weksła. Zaniedbanie sprawdzenia tych okoliczności, w ocenie Sądu, winno być poczytane za rażące niedbalstwo w rozumieniu art. 10 prawa wekslowego.

Przypomnieć należy, że istnieje powszechnie obowiązujący zakaz wypełniania weksli in blanco niezgodnie z wolą wyrażoną w porozumieniach wekslowych, na szkodę zobowiązanych i wykorzystywania ich w obrocie. Skoro nabywając weksel powód, zaniechał sprawdzenia dokumentów związanych z jego wystawieniem, to uznać należy, że zakładał, iż może dojść do postępowania sądowego, w którym dłużnik będzie się bronił zarzutami dotyczącymi umowy i deklaracji wekslowej, których sprawdzenia powód zaniechał, a więc tym samym zakładał i godził się na to, że istnieje możliwość, iż weksel został wypełniony nieprawidłowo, a działania remitenta, który indosował weksel są nakierowane przede wszystkim na „oderwanie się od stosunku podstawowego” i zarzutów z nim związanych. To z kolei daje możliwość oceny działania powoda (jako nabywcy weksła) przez pryzmat art. 17 prawa wekslowego, jako działania na szkodę dłużnika. W myśl tego przepisu działanie na szkodę dłużnika wekslowego istnieje nie tylko wtedy, gdy indosant i przyjemca weksła działają rozmyślnie na szkodę dłużnika, lecz także wtedy, gdy mają świadomość, że z ich działania (indosu) powstać może dla dłużnika szkoda; przy czym przyjmuje się, że każde pozbawienie dłużnika przysługujących mu zarzutów jest działaniem na jego szkodę (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 października 2013r., I ACa 285/13, LEX nr 1388849). Podobnie, nabycie weksła, które zmierza docelowo do wyegzekwowania od dłużnika kwoty, której nie jest on zobowiązany płacić, może być uznane za działanie szkodzące dłużnikowi.

Reasumując, ponieważ powód jako nabywca weksła dopuścił się przy jego nabyciu rażącego niedbalstwa, a nadto działał na szkodę dłużniczki, pozwana – dłużniczka weksłowa mogła bronić się przed roszczeniem z pozwu zarzutami, jakie miała przeciwko poprzednikowi powoda. Mogła zatem podnieść wszelkie zarzuty, jakie przysługiwały jej na podstawie prawa cywilnego z tytułu stosunku prawnego będącego podstawą wystawienia i wręczenia weksła.

Po wniesieniu zarzutów związanych z czynnością prawną będącą podstawą wręczenia weksła, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na płaszczyznę prawa cywilnego, co w niniejszej sprawie pozwalało na rozważenie zarzutu, że brak było podstaw do wypełnienia przez (...) Spółkę z o.o. w C. weksła niezupełnego wystawionego przez pozwaną B. K..

Z załączonych do akt dokumentów w postaci umowy zlecenia z dnia 2 czerwca 2011r., umowy o zakazie działalności konkurencyjnej i deklaracji wekslowej, jak również z zeznań świadków oraz pozwanej wynika, że wystawiony przez pozwaną weksel niepełny, stanowiący zabezpieczenie należności w stosunku do (...) Spółki z o.o. (poprzednia nazwa G. (...)) mogących powstać w związku z łączącą pozwaną ze Spółką umową zlecenia, został pozwanej zwrócony w kwietniu 2014r. W tym czasie umowa zlecenia została rozwiązana, strony dokonały wzajemnego rozliczenia i Spółka nie wносиła jakichkolwiek zastrzeżeń do czynności i działań pozwanej wykonywanych w ramach zawartego stosunku zlecenia. Zauważyć należy, że także w wezwaniu do zapłaty, notabene skierowanym rok później po zakończeniu współpracy z pozwaną, remitent (Spółka) nie podał żadnych konkretnych powodów uzasadniających powstania obowiązku zapłaty przez pozwaną kary umownej, nie wskazał w jaki sposób doszło do złamania przez pozwaną zakazu działalności konkurencyjnej, ani też nie przedstawił sposobu wyliczenia tej kary na kwotę 168 210 zł, a więc kwotę znacznie odbiegającą od przewidzianej (co do zasady) w umowie, tj. 10 000 zł. Okoliczności te nie zostały w żaden sposób wykazane.

Natomiast weksel in blanco, będący w posiadaniu remitenta (Spółki) w dacie jego uzupełnienia, był wekslem niepełnym wystawionym przez pozwaną o charakterze gwarancyjnym zabezpieczającym inny stosunek prawny, a mianowicie umowę pożyczki z dnia 12 listopada 2013r. Jednakże, zobowiązanie to, jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy XIIC (...), wygasło wobec spełnienia świadczenia przez pozwaną we wrześniu 2014r. Zaś remitent (Spółka) na podstawie prawomocnego wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 30 czerwca 2016r. został zobowiązany do wydania B. K. weksła in blanco wraz z deklaracją wekslową podpisanego i wręzonego przy zawarciu umowy pożyczki nr (...) z dnia 12 listopada 2013r.

Zatem te wszystkie okoliczności jednoznacznie przemawiają za podzieleniem stanowiska pozwanej i przyjęciem tezy, że brak było jakichkolwiek podstaw do wypełnienia przez (...) Spółkę z o.o. w C. weksła niepełnego wystawionego przez pozwaną, a będącego – w istocie w sposób nieuprawniony – w posiadaniu Spółki.

Gdy weźmie się nadto pod uwagę, że w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty kwoty 168 210 zł i informacji o zamiarze wypełnienia weksła, pozwana skierowała w dniu 14 kwietnia 2015r. pismo o odmowie zapłaty ze wskazaniem, że wypełnienie nie jest możliwe z uwagi, iż weksel zabezpieczający umowę z której remitent wywodził podaną sumę wekslową, został jej zwrócony, a w kolejnym piśmie z dnia 20 kwietnia 2015r. wezwała Spółkę do zwrotu weksła i deklaracji wekslowej zabezpieczającego spłaconą umowę pożyczki z dnia 12 listopada 2013r., to nie sposób nie dostrzec, że zbywając weksel przez indos w dniu 19 maja 2015r. remitent działał wyłącznie w celu „oderwania się od stosunku podstawowego” i zarzutów z nim związanych, działając na szkodę pozwanej. Konstatacja ta wydaje się być uprawniona, mając na uwadze fakt, że taki sam mechanizm działania cechował remitenta (a ściślej mówiąc osobę reprezentującą Spółkę - R. H.) wobec innych osób powiązanych z nim umowami cywilnoprawnymi zabezpieczonymi weksłami in blanco (por. dokumenty znajdujące się w aktach Sądu Rejonowego w Częstochowie IC (...) i w aktach Sądu Okręgowego w Częstochowie IC (...)).

Niezależnie od powyższych argumentów, należy zauważyć, że istnieje powszechnie obowiązujący zakaz wypełnienia weksli in blanco niezgodnie z wolą wyrażoną w porozumieniach wekslowych, na szkodę zobowiązanych i wykorzystywania ich w obrocie. Naruszenie tych zakazów oznacza działanie bezprawne w rozumieniu przepisów o odpowiedzialności za czyn niedozwolony. Nie można więc odrzucić a liminie, że wypełnienie weksła in blanco niezgodnie z treścią porozumienia, a następnie jego indosowanie może być uznane za czyn niedozwolony, o którym mowa w art. 415 k.c. (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2015 roku, IV CSK 788/14, LEX nr 1968453).

Mając na uwadze przedstawione wcześniej okoliczności faktyczne, sposób wykorzystania weksła in blanco podpisanego przez pozwaną B. K. zabezpieczającego całkiem inną umowę, który zgodnie z wyrokiem Sądu powinien być pozwanej zwrócony i wypełnienie go na sumę wekslową, jaka miałaby rzekomo wynikać z innego stosunku łączącego strony, który został zakończony wcześniej a weksel gwarancyjny zwrócony pozwanej, stanowi czyn niedozwolony, jako zachowanie co najmniej naruszające powszechnie obowiązujące zasady współżycia społecznego, uczciwości i lojalności wobec kontrahenta. Bezprawność zachowania sprawcy szkody będąca przesłanką kwalifikacji

zdarzenia jako czynu niedozwolonego polega bowiem na naruszeniu, nie tylko konkretnych przepisów, ale też reguł nie mających postaci normatywnej obowiązujących powszechnie, niezależnie od łączącego strony stosunku prawnego.

W piśmiennictwie natomiast został dość powszechnie przyjęty podział zarzutów wekslowych na zarzuty obiektywne, które dłużnik może przeciwstawić każdemu wierzycielowi wekslowemu i zarzuty subiektywne, które są oparte na stosunkach osobistych między dłużnikiem a danym wierzycielem. W ocenie Sądu, zdarzenie polegające na wypełnieniu weksla w ustalonych w niniejszej sprawie okolicznościach, stanowi czyn niedozwolony i w związku z tym zarzut taki należy zaliczyć do kategorii zarzutów obiektywnych, które mogą być przedstawione każdemu (nie tylko pierwszemu) wierzycielowi wekslowemu.

Z uwagi na treść podniesionych przez pozwaną zarzutów, zauważyć także należy, że powód znalazł się w posiadaniu szeregu weksli indosowanych na niego przez (...) Spółkę z o.o. w C. (k.-8), w istocie bez żadnego uzasadnienia ekonomicznego, skoro wnosząc pozew w niniejszej sprawie domagał się zwolnienia od kosztów sądowych z uwagi na niekorzystną sytuację majątkową (k.- 2, 4-6). Okoliczności te, przy jednoczesnym braku danych mogących wskazywać na inne przyczyny dokonania indosu na rzecz powoda, dają asumpt do przyjęcia wniosku, że w rzeczywistości w niniejszej sprawie nie doszło do indosu własnościowego, a do indosu powierniczego w celu inkasa (służącego wyłącznie interesom indosanta), w związku z czym dopuszczalne jest podnoszenie przez dłużnika wekslowego wobec posiadacza – indosatariusza zarzutów przysługujących mu przeciw indosantowi. Przyjmuje się bowiem, że gdy indos powierniczy w celu inkasa służy wyłącznie interesom indosanta, wówczas nie ma podstaw do stosowania wobec dłużnika ograniczeń przewidzianych w art. 10 i 17 prawa wekslowego. Wynika to stąd, że zgodnie z wolą indosanta i indosatariusza ostateczne skutki tego indosu mają się realizować nie w sferze prawnej indosatariusza – osoby trzeciej względem stosunku, z którego wynikają zarzuty służące dłużnikowi wekslowemu przeciwko indosantowi, lecz w sferze prawnej indosanta, a więc podmiotu stosunku, z którego dłużnik wywodzi zarzuty. Tym samym odpada wówczas podstawowe założenie zastosowania przewidzianego w art. 10 i 17 prawa wekslowego ograniczenia dopuszczalności zarzutów wobec posiadacza weksla, który go nabył na zasadach prawa wekslowego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2007r., V CSK 23/07, LEX nr 320033). Zatem i przy takiej ocenie prawnej istniała możliwość rozważenia zarzutu zgłoszonego przez pozwaną o braku podstaw do wypełnienia przez (...) Spółkę z o.o. w C. weksla niepełnego wystawionego przez nią, a przytoczone powyżej rozważania co do jego zasadności nie wymagają ponownego powtórzenia.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 496 k.p.c., Sąd uchylił w całości nakaz zapłaty z dnia 21 czerwca 2016 roku w sprawie I Nc (...) i powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. W skład tych kosztów wchodzi wynagrodzenie radcy prawnego (7 200 zł).

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego określono na podstawie § 2 pkt 6 i § 15 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1804) w związku z § 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2016r., poz. 1667).